

**Stofnun stjórnsýslufræða og stjórnmála
Stjórnmálafræðideild
Háskóla Íslands**

**Yfirlit yfir helstu verkefni
starfsárið 2021**

Janúar 2022

Efnisyfirlit

Frá formanni stjórnar og forstöðumanni Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála	3
1. Inngangur.....	4
2. Stjórnun, samstarf, rannsóknir og þróunarverkefni.....	4
2.1 Stjórn og starfsfólk	4
2.2 Samstarfsaðilar.....	4
2.3 Rannsóknir og þróunarverkefni.....	6
3. Útgáfa og vefir	7
3.1 Vefúmaritið <i>Stjórn mála & stjórnsýsla</i>	7
3.2 Vefir stofnunarinnar	9
3.3. Vinnupappírar.....	9
4. Fræðsla og upplýsingamiðlun um stjórnsýslu, stjórn mála og málefni líðandi stundar	9
4.1 Stjórnsýslufræðsla og önnur námskeið.....	9
4.2 Ráðstefnur, málþing og opnir fyrirlestrar.....	10
5. Fjármál stofnunarinnar	10
Viðauki 1. Viðburðir og námskeið á vegum Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála árið 2021	122
Viðauki 2. Titlar og höfundar ritrýndra greina í tímaritinu <i>Stjórn mála & stjórnsýsla</i> árið 2021	15

Frá formanni stjórnar og forstöðumanni Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála

Árið 2021 var nítjándi starfsár Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála sem fagnar því tuttugu ára afmæli í ár. Helstu viðfangsefni voru með svipuðu móti og undanfarin ár en um helmingur opinna funda og nær öll námskeið stofnunarinnar voru haldin í fjarfundaformi, einkum vegna áhrifa Covid-19.

Að vanda kom stofnunin að rannsóknum og útgáfu á sviði opinberrar stjórnsýslu, í samstarfi við kennara við Stjórn málafræðideild, og leitaðist þannig við að stuðla að fagþróun og eflingu þekkingar á því sviði. Þá hélt stofnunin ellefu opna fundi um ýmis viðfangsefni stjórn mála og stjórnsýslu, ýmist ein og sér eða í samstarfi við aðila á borð við Félag stjórn málafræðinga, Alþjóðamálastofnun og MARK – Miðstöð margbreytileika- og kynjarannsókna. Stofnunin leitaðist þannig sem fyrr við að vera öflugur umræðuvettvangur um málefni stjórn mála og stjórnsýslu. Meðal annars kom stofnunin – ásamt með Félagi stjórn málafræðinga og Háskólanum á Akureyri – að framkvæmd NoPSA, norrænnar ráðstefnu stjórn málafræðinga sem haldin er þriðja hvert ár.

Sem fyrr var útgáfa tímaritsins *Stjórn mála & stjórnsýsla* mikilvægur þáttur í starfsemi stofnunarinnar, sem og umsjón stofnunarinnar með útgáfu *Tímarits um viðskipti og efnahagsmál* (TVE). Stöðugleiki í útgáfu slíkra tímarita er mikilvæg forsenda rannsókna og útgáfu á viðkomandi fræðasviðum. Mikil ánægja hefur verið með hagnýt námskeið stofnunarinnar fyrir starfsfólk í opinberri þjónustu o.fl. og hefur stofnunin stefnt á aukinn fjölbreytileika í framboði þar enda eftirspurnin mikil. Á árinu hélt stofnunin alls tuttugu slík námskeið og þau sóttu alls um 1.250 manns. Sem fyrr voru stjórnsýsluréttur og ýmis réttindi og skyldur í opinberri stjórnsýslu fyrirferðarmikil í námskeiðaúrvali stofnunarinnar, sem og öryggis- og áhættustjórnun. Á árinu var jafnframt boðið upp á ný námskeið um fjármál sveitarfélaga og á nýju ári mun stofnunin m.a. bjóða upp á námskeið um innra eftirlit hjá opinberum aðilum og um verkefni, skyldur og tækifæri opinberra aðila á sviði loftslagsmála.

Ekki urðu breytingar á skipan stjórnar á árinu. Á skrifstofu stofnunarinnar var Lára Hrönn Hlynsdóttir í leyfi frá störfum árið 2021 og sneri aftur í ársbyrjun 2022. Árný Lára Sigurðardóttir leysti hana af framan af ári en hvarf til annarra starfa innan Háskóla Íslands í lok apríl. Þá lét Kjartan Páll Sveinsson, sem verið hafði í hlutastarfi hjá stofnuninni, af störfum í árslok 2021. Eru þeim Árnýju og Kjartani þökkuð vel unnin störf fyrir stofnunina og óskað velfarnaðar á nýjum vettvangi. Gústaf Adolf Skúlason gegndi starfi forstöðumanns á árinu.

Gunnar Helgi Kristinsson, stjórnarformaður, og Gústaf Adolf Skúlason forstöðumaður Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála.

1. Inngangur

Stofnunin starfar í samræmi við reglur um Stofnun stjórnsýslufræða og stjórn mála og stefnumótun stjórnar á hverjum tíma. Í gildandi reglum stofnunarinnar segir eftirfarandi um hlutverk hennar:

„Stofnun stjórnsýslufræða og stjórn mála er rannsókn-, fræðslu- og þjónustustofnun sem starfrækt er af Háskóla Íslands. Stofnunin er vettvangur samstarfs Háskóla Íslands við opinbera aðila um eflingu náms og rannsókna um stjórnun opinberra stofnana, bæði ríkis og sveitarfélaga, og vettvangur umræðu um stjórn mála og stjórnsýslu. Stofnunin heyrir undir Stjórn málafræðideild á félagsvísindasviði. Hún starfar sem sjálfstæður aðili í tengslum við Félagsvísindastofnun HÍ.“

Í þessari ársskýrslu er gerð grein fyrir starfsemi stofnunarinnar á 19. starfsári hennar árið 2021.

2. Stjórnun, samstarf, rannsóknir og þróunarverkefni

2.1 Stjórn og starfsfólk

Stjórn Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála er kosin til þriggja ára, síðast árið 2020. Samkvæmt reglum stofnunarinnar skipar forseti Félagsvísindasviðs stofnuninni sex manna stjórn til þriggja ára. Deildarfundur í Stjórn málafræðideild tilnefnir þrjá menn í stjórnina og rektor Háskóla Íslands einn. Forseti Félagsvísindasviðs skipar tvo stjórnarmenn án tilnefningar. Fulltrúar Stjórn málafræðideildar í stjórn eru: Gunnar Helgi Kristinsson prófessor, formaður stjórnar, Eva Marín Hlynsdóttir prófessor og Sigurbjörg Sigurgeirsdóttir prófessor. Aðrir í stjórn eru: Helga Björg Ragnarsdóttir skrifstofustjóri á Jafnlaunastofu sem er fulltrúi Reykjavíkurborgar, Pétur Berg Matthíasson sérfræðingur í forsætisráðuneytinu sem er fulltrúi ráðuneytisins og Trausti Fannar Valsson dósent við Lagadeild HÍ sem skipaður er af rektor HÍ. Stjórnin fundaði tvisvar sinnum á árinu, í febrúar og nóvember.

Skrifstofa Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála er sem fyrr í húsnæði Félagsvísindastofnunar Háskóla Íslands í Gimli við Sæmundargötu. Á árinu var Lára Hrönn Hlynsdóttir í leyfi en hún sneri aftur til starfa í ársbyrjun 2022. Árný Lára Sigurðardóttir leysti hana af framan af ári en hvarf til annarra starfa innan HÍ í lok apríl. Kjartan Páll Sveinsson var áfram í hlutastarfi og hafði umsjón með útgáfu *Tímarits um viðskipti og efnabagsmál* (TVE), en hann lét af störfum í árslok. Loks hafði Haukur Arnþórsson sem fyrr umsjón með vef tímaritsins *Stjórn mála & stjórnsýsla*, sem og vef TVE. Gústaf Adolf Skúlason gegndi starfi forstöðumanns á árinu. Stofnunin þakkar þeim Árnýju Láru og Kjartani Páli fyrir vel unnin störf og óskar þeim velfarnaðar á nýjum vettvangi.

2.2 Samstarfsaðilar

Stofnunin er samstarfsvettvangur kennara í stjórnsýslu- og stjórn málafræðum sem eiga á þessum vettvangi samstarf við fjölmarga aðila utan Háskóla Íslands, s.s. forsætisráðuneytið, Reykjavíkurborg, umboðsmann Alþingis og ýmsar opinberar stofnanir en einnig Samband íslenskra sveitarfélaga, Félag stjórn málafræðinga, önnur félagsamtök o.fl. Þá starfar stofnunin með kennurum og fræðimönnum í öðrum stofnunum og deildum Háskóla Íslands og annarra háskóla, sjálfstætt starfandi sérfræðingum og sérfræðingum ráðgjafafyrirtækja m.a. vegna skipulagningar á

málþingum, fræðslufundum og lengri og skemmri námskeiðum um stjórnsýslu og stjórnun í opinberum rekstri fyrir starfsfólk stjórnsýslunnar og stjórnendur opinberra stofnana.

Reykjavíkurborg hefur verið formlegur samstarfsaðili stofnunarinnar frá upphafi og er samstarfið stofnuninni mikilvægt. Í gildandi þjónustusamningi stofnunarinnar við borgina er fjallað um þjónustuverkefni, stjórnsýsluskóla, hagnýt rannsóknarverkefni og um málþing og opna fundi. Á árinu vann stofnunin m.a. stutt fræðslumyndbönd fyrir starfsfólk borgarinnar og stofnana þess, um málsmeðferðarreglur stjórnsýslulaga. Þá aðstoðaði stofnunin borgina við undirbúning málþings um lýðræðisþróun, fékk fulltrúa borgarinnar til að halda erindi á opnum fundi stofnunarinnar um ný lög um vernd uppljóstrara og þegar þetta er ritað er annað þjónustuverkefni í mótun sem m.a. var rætt á fundi stjórnar stofnunarinnar með borgarritara í nóvember. Loks sóttu 67 starfsmenn borgarinnar almenn námskeið stofnunarinnar á árinu, auk þess sem stofnunin hélt sérstakt námskeið fyrir skóla- og frístundasvið borgarinnar og skólastjórnendur í grunnskólum borgarinnar.

Að vanda stóð stofnunin fyrir sex vikna námskeiði í stjórnsýslurétti í byrjun árs, en stofnunin hefur haft samstarf við forsætisráðuneytið, umboðsmann Alþingis og kennara við Lagadeild HÍ um slíkt samstarf frá árinu 2005. Stofnunin hefur jafnframt lengi verið með þjónustusamning við bæði forsætisráðuneytið og í núgildandi samningi er fjallað um rannsóknarverkefni um árangur í stefnumótun, framkvæmd könnunar á stöðu stefnumótunar innan Stjórnarráðsins, stjórnsýsluskóla fyrir starfsfólk Stjórnarráðsins, hagnýt rannsóknarverkefni fyrir háskólanema og samstarf um málþing og opna fundi. Á árinu sá stofnunin m.a. um framkvæmd framangreindrar könnunar á stöðu stefnumótunar auk könnunar sem er hluti rannsóknar á árangri stjórnsýsluumbóta, en hana vinna þeir Gunnar Helgi Kristinsson prófessor í stjórn málafræði og Pétur Berg Matthíasson hjá forsætisráðuneytinu. Þá komu sérfræðingar forsætisráðuneytisins m.a. að kennslu á sex vikna námskeiði stofnunarinnar í stjórnsýslurétti og einn úr þeim hópi var jafnframt með erindi á opnum fundi stofnunarinnar um ný lög um vernd uppljóstrara. Loks má geta þess að á árinu sótti 91 starfsmaður Stjórnarráðsins almenn námskeið stofnunarinnar, auk þess sem stofnunin hélt sérstakt námskeið um hagnýtan stjórnsýslurétt fyrir starfsfólk fjármála- og efnahagsráðuneytis.

Seðlabanki Íslands hefur undanfarin ár veitt útgáfu tímaritsins *Stjórnarmál & stjórnsýsla* fjárhagslegan stuðning en í gildi er fimm ára samningur þar að lútandi sem nær til ársins 2023. Fjölmargir aðrir opinberir aðilar hafa jafnframt keypt styrktaráskriftir að tímaritinu en saman gerir þessi stuðningur stofnuninni m.a. kleift að gefa það út á prentformi.

Samstarf stofnunarinnar við *Tímarit um viðskipti og efnahagsmál (TVE)* hélt áfram á árinu 2021, en stofnunin hefur haft umsjón með útgáfu tímaritsins í samstarfi við ritstjórn þess frá því 2017. Seðlabanki Íslands, Hagfræðideild HÍ, Viðskiptadeild Háskólans á Bifröst, Viðskiptafræðideild HÍ og Viðskiptafræðideild Háskólans í Reykjavík standa að útgáfu tímaritsins. Um er að ræða fræðitímarit með ritrýndum greinum sem kemur út tvisvar á ári í vefútgáfu og gefur 10 stig í matskerfi opinberra háskóla. Hlutverk stofnunarinnar við útgáfu TVE er að vinna með ritstjórn og hafa umsjón með samskiptum við höfunda og ritrýna, taka við nýjum greinum og halda utan um ritrýniferlið, auk þess að sjá um undirbúning greina í umbrot og vefútgáfu, kynningarmál, útgáfuvíðburði og fjármál. Á móti greiðir tímaritið stofnuninni árlega umsýsluþóknun. Tímaritið kom út tvisvar í vefútgáfu árið 2021, í ágúst og desember. Kjartan Páll Sveinsson sinnti verkefnum stofnunarinnar við útgáfu TVE. Vefsíða tímaritsins er www.efnahagsmal.is.

Meðal fjölmargra annarra samstarfsaðila stofnunarinnar má nefna Félag stjórn málafræðinga, kennara Stjórn málafræðideildar HÍ og annarra deilda og háskóla, aðrar rannsóknarstofnanir við HÍ, Samband íslenskra sveitarfélaga o.fl. Sjá nánari umfjöllun um opna fundi um málefni líðandi stundar sem stofnunin stóð fyrir á árinu í kafla 4.2 og í viðauka 1.

2.3 Rannsóknir og þróunarverkefni

Eftirfarandi rannsóknar- og þróunarverkefni voru veigamest í starfsemi Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála á árinu:

2.3.1 Valds- og lýðræðisrannsókn Félagsvísindasviðs. Rannsóknarverkefninu um vald og lýðræði var formlega lokið árið 2018 en á árinu kom út bókin *Elítur og valdakerfi á Íslandi*, eftir Gunnar Helga Kristinsson prófessor í stjórn málafræði. Bókin kom út í framhaldi af rannsóknarverkefninu sem Gunnar Helgi stýrði, en það var skipulagt til fjögurra ára (2014-2018) og athyglinni beint að megingerendum í valds- og lýðræðiskerfum íslensks samfélags svo sem að löggjafanum, framkvæmdavaldinu, stjórnsýslunni, stjórn málaflokkum, hagsmunasamtökum, fjölmiðlum og almennungi. Alls tóku um 30 fræðimenn úr ólíkum deildum Félagsvísindasviðs þátt í verkefninu og stofnunin sá um rekstur þess í samstarfi við rannsóknarstjóra. Í maí 2018 kom út sér hefti hjá tímaritinu *Stjórn mála & stjórnsýsla* með tíu ritrýndum fræðigreinum sem allar byggðu á rannsóknum í verkefninu. Verkefnisstjóri stofnunarinnar aðstoðaði við gagnaöflun og úrvinnslu vegna bókarinnar auk þess sem stofnunin kom að kynningu hennar. Á vefsíðu verkefnisins (www.vol.hi.is) má sjá afrakstur rannsókna þess frá 2014-2018 auk nánari upplýsinga um bókina, en í henni er þróun valdakerfanna á Íslandi rakin frá því á níttjándu öld og gögn birt um samsetningu og starfshætti elítuhópa á mismunandi sviðum samfélagsins. Aðferðafræðin tekur mið af norrænum elíturannsóknum en er löguð að íslenskum aðstæðum. Niðurstöður höfundar benda til þess að íslenska valdakerfið hafi þróast frá ættarveldi á níttjándu öld til flokksræðis á þeirri tuttugustu en hins vegar megi á þeirri tuttugustu og fyrstu greina valdakerfi í mótun sem hafi aukin einkenni margræðis. Bókin er gefin út af Háskólaútgáfunni og fræðilegur ritstjóri er Margrét Sigrún Sigurðardóttir, dósent við Viðskiptafræðideild HÍ.

2.3.2 Rannsóknarverkefni um lögmæti. Árið 2018 hlaut rannsóknarverkefnið *Hefur lögmæti áhrif?* (e. Does legitimacy make a difference?) þriggja ára (2018-2020) verkefnastyrk upp á 26 milljónir úr Rannsóknasjóði Íslands (Rannís). Rannsóknin leitast við að meta hvort lögmæti hafi áhrif á hegðun fólks og þar er sjónum sérstaklega beint að skattaundanskotum, spillingu og popúlisma. Rannsóknarstjóri verkefnisins er Gunnar Helgi Kristinsson, prófessor við Stjórn málafræðideild HÍ, en hlutverk stofnunarinnar í verkefninu felst í að aðstoða við gagnaúrvinnslu, sjá um fjármálaumsýslu og hafa umsjón með viðburðum og kynningum á rannsóknarniðurstöðum í samstarfi við rannsóknarstjóra. Framvinda rannsóknarverkefnisins var lengst af að mestu leyti samkvæmt áætlun en Covid-19 hefur m.a. haft áhrif á tækifæri til kynningar á greinum og á að fyrirhugaðri lokaráðstefnu var frestað. Á árinu var ein fræðigrein send í birtingu og þegar þetta er ritað er ein grein í birtingarferli en tvær í vinnslu. Þá er stefnt að því að halda norræna málstofu og opinn fund í maí 2022, um efni rannsóknarverkefnisins.

2.3.3 Rannsóknasetur um fjölmiðlun og boðskipti. Rannsóknasetur um fjölmiðlun og boðskipti er rannsóknar-, fræðslu- og þjónustustofnun sem starfrækt er af Háskóla Íslands og Háskólanum á Akureyri. Hlutverk þess er að auka og efla rannsóknir á sviði fjölmiðla og

fréttamennsku og að vera samstarfsvettvangur á milli fræðasamfélags og fjölmiðlafólks. Setrið var gert að sjálfstæðri einingu innan Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórnmála síðla árs 2016. Engir viðburðir voru skipulagðir á vegum setursins árið 2021.

Loks skal nefna að stofnunin hefur tekið að sér afmarkaða þætti í rannsóknarverkefnum kennara við Stjórnmálafræðideild og hefur þessi þáttur verið að aukast í starfi stofnunarinnar undanfarin ár. Fjórða árið í röð vann stofnunin verkefni fyrir Íslensku kosningarannsóknina sem snýr að frágangi á gögnum fyrir alþjóðlega gagnagrunna og skýrsluskrifum. Þá aðstoðaði stofnunin við útgáfu bókarinnar *Electoral Politics in Crisis After the Great Recession - Change, Fluctuations and Stability in Iceland*, sem forlagið Routledge gaf út á árinu. Höfundar bókarinnar eru Eva H. Önnudóttir prófessor, Agnar Freyr Helgason dósent, Ólafur Þ. Harðarson prófessor og Hulda Þórisdóttir dósent, öll við Stjórnmálafræðideild Háskóla Íslands. Í bókinni er fjallað um breytingar sem orðið hafa á íslenskum stjórnmálum í kjölfar bankahrunsins 2008 - um íslenska flokka, kosningar, stjórnmálahegðun o.fl.

3. Útgáfa og vefir

3.1 Veftímaritið Stjórnmál & stjórnsýsla

Stofnunin hefur gefið út veftímaritið *Stjórnmál & stjórnsýsla* frá árinu 2005. Megintilgangur tímaritsins er að gera fræðilegt efni um íslenska stjórnsýslu og stjórnmál aðgengilegt með það fyrir augum að auka við þekkingu og efla faglega umræðu á þessu sviði. Tölublöðin eru öllum aðgengileg á vefsíðunni www.irpa.is sem stendur fyrir enskt heiti tímaritsins: *Icelandic Review of Politics & Administration - IRPA*. Frá árinu 2012 hefur tímaritið komið út í íslensku og ensku vefviðmóti og er hægt að velja á milli tungumála. Prentuð útgáfa kemur út einu sinni á ári, en í henni eru ritrýndu greinar vefútgáfunnar frá árinu áður og kom hún út í maí þessa starfsárið. Hátt í 100 einstaklingar og stofnanir eru áskrifendur að tímaritinu, greiða árlegt áskriftargjald og fá senda prentuðu útgáfuna. Þar af eru 10 opinberar stofnanir, ráðuneyti og félagasamtök sem styðja útgáfuna sérstaklega með hærri styrktaráskrift. Einnig hefur Seðlabanki Íslands styrkt útgáfuna með fjárframlagi og var stuðningur bankans við útgáfuna formgerður með undirskrift styrksamnings til fimm ára árið 2019 (2019-2023). Tímaritið hefur á síðustu árum eflst og er það afar mikilvægur birtingarvettvangur fyrir fræðimenn á sviði félagsvísinda. Frá upphafi til ársloka 2021 hafa birst 280 ritrýndar fræðigreinar í tímaritinu, 69 almennar greinar og 128 bókadómar.

Sem fyrr komu út tvö tölublöð í vefútgáfu á árinu, í júní og desember (sjá yfirlit yfir greinarnar í viðauka 2). Ekki var haldinn útgáfufundur að þessu sinni, sökum samkomutakmarkana vegna Covid-19.

Í ritstjórn tímaritsins sitja fimm manns: Gunnar Helgi Kristinsson prófessor og aðalritstjóri, Agnar Freyr Helgason dósent, Eva H. Önnudóttir prófessor, Eva Marín Hlynsdóttir prófessor, en þau starfa öll við Stjórnmálafræðideild HÍ, og loks Gústaf Adolf Skúlason forstöðumaður Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórnmála. Umsjón með útgáfunni hafði sem fyrr forstöðumaður stofnunarinnar, en Haukur Arnþórsson hefur umsjón með vef tímaritsins.

Hjá tímaritinu er einnig ráðgefandi ritstjórn sem og International Advisory Board. Báðar ritstjórnirnar eru skipaðar virtum erlendum og innlendum fræðimönnum á fræðasviði tímaritsins. Í ráðgefandi ritstjórn eru eftirtaldir: Jóhanna K. Birnir, University of Maryland, Magnús Þorkell Bernharðsson, Williams College, Guðmundur Heiðar Frímansson, Háskólinn á Akureyri, Ólafur

Þ. Harðarson, Háskóli Íslands, Indriði H. Indriðason, University of California, Riverside, Anna G. Jónasdóttir, University of Örebro, Tiina Randma-Liiv, Tallinn University of Technology, og Gyða Margrét Pétursdóttir, Háskóli Íslands.

Í International Advisory Board eru eftirfarandi: Shaun Bowler, University of California, Riverside, Donatella Della Porta, European University Institute, Sieglinde Gstöhl, College of Europe, Beatrice Halsaa, University of Oslo, Johanna Kantola, University of Helsinki, Don Kettl, University of Maryland, Mona Lena Krook, Rutgers University, Brendan O'Leary, University of Pennsylvania, Simona Piattoni, University of Innsbruck, Gerry Stoker, University of Southampton og Jos C. N. Raadschelders, University of Oklahoma.

Greinar sem birtast í tímaritinu eru metnar til 15 stiga í matskerfi opinberra háskóla. Matskerfið gerir ráð fyrir því að íslensk tímarit séu flokkuð í samræmi við það hversu strangar vísindalegar kröfur tímaritin gera við mat á greinum sem þeim berast til birtingar, en þau þurfa að uppfylla ákveðin skilyrði um ritstjórnarhætti. Ritryndar greinar sem birtast í tímaritinu *Stjórnsmál & stjórnsýsla* eru því metnar í hæsta flokk íslenskra fræðitímarita en matskerfið er grundvöllur mats á störfum akademískra starfsmanna við opinbera háskóla.

Ritstjórn markaði sér þá stefnu árið 2012 að sækja um skráningu á tímaritinu í erlenda gagnagrunna vísindatímarita og hefur náðst töluverður árangur í þeirri vinnu. Enn á tímaritið þó eftir að fá skráningu í mikilvæga grunna eins og Scopus. Ritstjórn og útgefandi hafa unnið að endurbótum sem eru nauðsynlegar til að fá skráningu á tímaritinu í Scopus gagnagrunninum.

Tímaritið er með aðgang að eftirfarandi samtökum og kerfum, en þessi aðgangur er grunnur að skráningu í erlenda gagnagrunna vísindatímarita:

1. **CrossRef-Publishers International Linking Association (PILA)**

Sem útgefandi tímaritsins er stofnunin meðlimur í **Cross Ref Publishers International Linking Association (PILA)**. PILA úthlutar meðlimum DOI númeri sem er grundvöllur skráningar tímarita í gagnagrunna. Tímaritinu hefur verið úthlutað DOI númeri og hafa allar greinar tímaritsins frá upphafi (árið 2005) fengið slíkt númer.

2. **Open Access Scholarly Publishers Association (OASPA)**

Stofnunin sem útgefandi tímaritsins fékk inngöngu í **Open Access Scholarly Publishers Association (OASPA)** árið 2013. OASPA hvetur útgefendur til að nota [Creative Commons licenses](#), sérstaklega Creative Commons Attribution License (CC-BY), sem grundvöll fyrir opinn aðgang að fræðilegu efni skv. viðurkenndri skilgreiningu á opnum aðgangi vísindatímarita. Merki Creative Commons Licences kemur fram á forsíðu tímaritsins *Stjórnsmál & stjórnsýsla* til marks um að það fylgi viðurkenndum stöðlum um opinn aðgang.

3. **Open Journal Systems (OJS)**

Stofnunin tók í gagnið ritstjórnar- og dreifingarkerfi Open Journal Systems (OJS) árið 2013. Allar greinar sem birst hafa í tímaritinu hafa verið settar OJS kerfið. Kerfið er ritstjórnarkerfi fyrir höfunda, ritryna og ritstjóra og styður tvíblinda ritryni, sér um leiðbeiningar og áminningar til höfunda og ritryna, er birtingarkerfi fyrir tímaritsgreinar á vefnum og útbýr eigin greinar í rafrænt form (export/import skrár) fyrir skráningu hjá alþjóðlegum skráningaraðilum fræðigreina.

Tímaritið er nú þegar skráð í eftirfarandi erlenda gagnagrunna vísindatímarita:

1. **Directory of Open Access Journal (DOAJ);**
2. **ProQuest** - undir ProQuest Political Science Journals;
3. **Google Scholar Metrics;**
4. **EBSCO** - EBSCO Information Services gagnagrunnur.
5. **ESCI** - Thomson Reuters Emerging Source Citation index

3.2 Vefir stofnunarinnar

Á vef stofnunarinnar, www.stjornsyslustofnun.hi.is, er að finna helstu upplýsingar um starfsemi hennar, útgáfu o.fl. Stofnunin nýtir sér einnig samfélagsmiðla til kynningar á starfseminni og heldur úti Facebook-síðu og er á Twitter. Stofnunin rekur einnig vefsíðu tímaritsins *Stjórnsmál & stjórnsýsla* (www.irpa.is) eins og fram hefur komið, auk þess að hafa umsjón með vefsíðu Valds- og lýðræðisrannsóknarinnar (www.vol.hi.is). Loks heldur stofnunin utan um útgáfu *Tímarits um viðskipti og efnahagsmál* (TVE) sem gefið er út á heimasíðu þess www.efnahagsmal.is.

3.3. Vinnupappírar

Árið 2018 hóf stofnunin að birta „vinnupappíra“ (e. working papers) fræðimanna á vefsíðu sinni. Um er að ræða handrit að tímarits- og/eða ráðstefnugreinum sem enn eru á vinnslustigi og hafa því ekki farið í gegnum ritrýniferli, en viðfangsefni þeirra eru á sviðum stjórnsmála- og stjórnsýslufræða. Allir vinnupappírar fá sér númer og útgáfan er skráð með ISSN númer. Vinnupappírarnir birtast á vefsíðunni undir „útgáfa“. Engar nýjar birtingar voru á árinu 2021.

4. Fræðsla og upplýsingamiðlun um stjórnsýslu, stjórnsmál og málefni líðandi stundar

4.1 Stjórnsýslufræðsla og önnur námskeið

Allt frá stofnun hefur stofnunin lagt mikla áherslu á að bjóða upp á styttri hagnýt námskeið sem einkum eru hugsuð fyrir starfsfólk í stjórnsýslu ríkisins og hjá sveitarfélögum. Alla jafna er boðið upp á staðnám og fjarnám með streymi í rauntíma sem síðar er aðgengilegt sem upptaka, en með undantekningum námskeið eingöngu í staðnámi þar sem lögð er áhersla á þátttöku í umræðum og hópaverkefni. Covid-19 hafði eðlilega veruleg áhrif á þessa starfsemi stofnunarinnar á árinu þar sem flest námskeiðin voru eingöngu haldin gegnum fjarfundabúnað. Á árinu stóð stofnunin fyrir 20 námskeiðum sem alls um 1.250 þátttakendur sóttu. Þetta eru talsvert hærri tölur en flest undanfarin ár, einkum árið 2021, sem er m.a. til merkis um að stofnunin hafi náð að aðlaga námskeiðahaldið vel að fjarfundaforminu á tímum Covid-19.

Boðið var upp á átta ný námskeið á árinu 2021 en sem fyrr stóð stofnunin fyrir föstum námskeiðum á sviði stjórnsýsluréttar, um ráðningar hjá opinberum aðilum o.fl., alls 20 námskeiðum sem fyrr segir.

Á árinu var í 17. skipti haldið *Sex vikna námskeið um stjórnsýslurétt fyrir starfsmenn ríkis og sveitarfélaga*. Námskeiðið nýtur ávallt mikilla vinsælda og umsjónarmaður þess og einn kennara árið 2021 var Hafsteinn Þór Hauksson, dósent við Lagadeild Háskóla Íslands. Aðrir fyrirlesarar voru Tryggvi Gunnarsson (þáverandi) umboðsmaður Alþingis og þau Ásthildur Valtýsdóttir og Oddur Þorri

Viðarsson lögfræðingar í forsætisráðuneytinu og Særún María Gunnarsdóttir skrifstofustjóri hjá umboðsmanni Alþingis.

Kjartan Bjarni Björgvinsson dómari við héraðsdóm Reykjavíkur kenndi alls fimmtán hálf eða eins dags námskeið á árinu á vegum stofnunarinnar, á sviði stjórnsýsluréttar, um þagnarskyldu opinberra starfsmanna, ráðningar o.fl., en sjá má lista yfir námskeiðin í viðauka 1. Sum þeirra voru lokuð, þ.e. haldin á vettvangi tiltekins aðila á borð við ráðuneyti eða sveitarfélag. Gunnlaugur A. Júlíusson, hagfræðingur og fyrrverandi sveitarstjóri, kenndi í fyrsta sinn hjá stofnuninni og námskeið hans um ársreikninga og fjárhagsáætlanir sveitarfélaga voru mjög fjölsótt. Þá kenndi Sigurjón Þór Árnason, gæða- og upplýsingaöryggisstjóri hjá Veðurstofu Íslands, tvö námskeið hjá stofnuninni, um áhættustjórnun og stjórnun upplýsingaöryggis. Fyrirhuguðu námskeiði Ásthildar Elvu Bernharðsdóttur, stjórn mála- og viðskiptafræðings, um áfallastjórnun var frestað en skipulag námskeiðsins er nokkuð háð staðnámsfyrirkomulagi. Á nýju ári mun stofnunin m.a. bjóða upp á ný námskeið, með nýjum kennurum, um innra eftirlit hjá opinberum aðilum og um skuldbindingar þeirra og tækifæri á sviði loftslagsmála.

4.2 Ráðstefnur, málþing og opnir fyrirlestrar

Stofnunin hefur lengi lagt áherslu á að standa fyrir opnum fundum og málþingum um málefni sem eru efst á baugi varðandi stjórn mála og stjórnsýslu í samstarfi við ýmsa aðila. Markhópur þessa fræðslu- og umræðuvettvangs eru stjórnendur í opinberum rekstri, starfsfólk stjórnsýslu ríkis og sveitarfélaga og fag-, fræði- og áhugafólk um opinbera stjórnsýslu og stjórn mála. Á árinu hélt stofnunin ellefu opna fundi um ýmis viðfangsefni stjórn mála og stjórnsýslu, ýmist ein og sér eða í samstarfi við aðila á borð við Félag stjórn málafræðinga, Alþjóðamálastofnun og MARK – Miðstöð margbreytileika- og kynjarannsóknna. Meðal annars kom stofnunin – ásamt með Félagi stjórn málafræðinga og Háskólanum á Akureyri – að framkvæmd NoPSA, norrænnar ráðstefnu stjórn málafræðinga sem haldin er þriðja hvert ár. Í viðauka 1 má finna yfirlit yfir opna fundi stofnunarinnar á árinu og samstarfsaðila, þar sem við á.

5. Fjármál stofnunarinnar

Háskóli Íslands og Stjórn málafræðideild leggja stofnuninni til starfsaðstöðu og almenna umsýsluþjónustu, m.a. vegna fjármála, sem auk annars styður við fjárhagslega stöðu stofnunarinnar. Félagsvísindasvið hefur jafnframt stutt við útgáfu tímaritsins *Stjórn mála & stjórnsýsla*. Að öðru leyti er stofnunin rekin fyrir sjálfsaflafé og aflar fjármagns til rekstrar með styrksamningum, þjónustusamningum, umsjón með málþingum, námskeiðum og opnum fundum, rannsóknaverkefnum, aðstoð við rannsóknir og útgáfu, áskriftum að tímariti stofnunarinnar og öðrum styrkjum.

Skráðar heildartekjur stofnunarinnar árið 2021 voru tæplega 38 milljónir, en stofnunin var með sjö rekstrareiningar: 1) almennur rekstur; 2) rannsóknarreikningur Valds- og lýðræðisrannsóknar; 3) rannsóknarreikningur Rannsóknaseturs í fjölmiðlun og boðskiptum; 4) rannsóknarreikningur Lögmatísarrannsóknar; 5) NoPSA 2020 – ráðstefna norrænna stjórn málafræðinga; 6) *Tímarit um viðskipti og efnabagsmál/TVE*; og 7) tímaritið *Stjórn mála & stjórnsýsla*.

Staðan á meginrekstrarreikningum stofnunarinnar (almennur rekstur og tímaritið *Stjórnmal & stjórnsýsla*) í árslok 2021 var jákvæð um rúmlega 6,5 milljónir króna.

Nánari greiningu á rekstri og fjármálum stofnunarinnar fyrir árið 2021 er að finna í greinargerð sem lögð var fyrir stjórn stofnunarinnar.

Viðauki 1. Viðburðir og námskeið á vegum Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála árið 2021

Ráðstefnur, málþing og opnir fundir:

Hversu langt nær málfrelsið? – Vald samfélagsmiðla til ritskoðunar

Opinn fundur 1. febrúar á vegum Félags stjórn málafræðinga, Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála og Alþjóðamálastofnunar Háskóla Íslands.

Ný lög um vernd uppljóstrara

Opinn fundur 15. apríl á vegum Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála, í samstarfi við Félag stjórn málafræðinga.

„Konur í hlutverki forseta og forsætisráðherra: Dyggðahringur kvenleiðtoga?“

Opinn fundur Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála 3. júní, í samstarfi við MARK - Miðstöð margbreytileika- og kynjarannsókna.

Pólitíkin um bóluefnið

Opinn fundur á vegum Félags stjórn málafræðinga og Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála 11. júní.

Alþjóðasamvinna á krossgötum: Hvert stefnir Ísland?

Ráðstefna Alþjóðamálastofnunar Háskóla Íslands, Norræna hússins og utanríkisráðuneytisins, í samstarfi við Félag stjórn málafræðinga, Stofnun stjórnsýslufræða og stjórn mála og Vestnorræna ráðið, 16. júní.

NoPSA, norræn ráðstefna stjórn málafræðinga

Norræn ráðstefna stjórn málafræðinga sem haldin er þriðja hvert ár, að þessu sinni að mestu með fjarfundaformi frá Háskóla Íslands dagana 10.-13. ágúst. Aðstandendur ráðstefnunnar hér á landi voru Félag stjórn málafræðinga, Háskólinn á Akureyri og Stofnun stjórnsýslufræða og stjórn mála.

The Far Right Today

Opinn fyrirlestur 9. ágúst á vegum Félags stjórn málafræðinga og Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála.

Ánægja ferðamanna í Landmannalaugum

Málstofa og útgáfuboð vegna útgáfu 1. tbl. 18. árgangs TVE – *Tímarits um viðskipti og efnahagsmál*, 25. ágúst.

Dagur stjórn málafræðinnar - Kosningar í breyttu landslagi

Opinn fundur 3. september á vegum Félags stjórn málafræðinga og Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórn mála.

Kosningar og breytingar í íslenskum stjórnámálum eftir bankahrun

Bókarkynning og málstofa 16. september á vegum Íslensku kosningarannsóknarinnar og Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórnamála.

Uppgjörið: Íslensk stjórnámál eru skrambi góð!

Opinn fundur Stofnunar stjórnsýslufræða og stjórnamála 16. nóvember.

Nálgast má frekari upplýsingar um fundina og upptökur af nær öllum þeirra (nema NoPSA ráðstefnunni) á vef stofnunarinnar, www.stjornsyslustofnun.hi.is.

Námskeið:

Áhættustjórnun hjá opinberum skipulagseiningum

26 og 27. janúar. Nýtt námskeið.

Hvernig á að standa að ráðningum hjá ríki og sveitarfélögum?

29. janúar. Lokað námskeið.

Sex vikna námskeið í stjórnsýslurétti

9. febrúar - 18. mars, þriðjudaga og fimmtudaga.

Hvernig á að standa að ráðningum hjá ríki og sveitarfélögum?

10. febrúar.

Hagnýtur stjórnsýsluréttur - Skilvirk meðferð mála í samræmi við stjórnsýslulög

15. og 17. febrúar. Lokað námskeið.

Hvaða reglur gilda um starfslok hjá ríki og sveitarfélögum?

24. febrúar.

Gildissvið upplýsingalaga

17. mars.

Hvaða reglur gilda um aðgang að gögnum í opinberum skjalasöfnum?

19. mars. Nýtt námskeið.

Starfsmannamál og persónuvernd

28. apríl.

Þagnarskylda opinberra starfsmanna

5. maí.

Ársreikningar sveitarfélaga og mat á afkomu þeirra

11. maí. Nýtt námskeið.

Hvaða kröfur gera reglur stjórnsýsluréttar til stafrænnar stjórnsýslu?

19. maí. Nýtt námskeið.

Er einhvern tíma komið nóg? Mega stjórnvöld takmarka samskipti sín við borgarana?

9. júní. Nýtt námskeið.

Fjárhagsáætlanir sveitarfélaga

1. september. Nýtt námskeið.

Hraðferð um stjórnsýsluréttinn – Skilvirk meðferð mála í samræmi við stjórnsýslulög

15. og 16. september. Nýtt námskeið.

Málsmeðferðarreglur stjórnsýsluréttarins

24. september. Lokað námskeið.

Hvaða reglur gilda þegar grunn- og framhaldsskólar taka ákvarðanir í málefnum nemenda?

29. september. Nýtt námskeið.

Upplýsingaöryggi hjá opinberum stofnunum: Innleiðing öryggisstefnu, framkvæmd áhættumats og áhættumeðferð

14. og 15. október.

Réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins

15. október. Lokað námskeið.

Hvaða reglur gilda þegar grunn- og framhaldsskólar taka ákvarðanir í málefnum nemenda?

2. desember. Lokað námskeið.

Flest styttri námskeiðin voru í umsjón Kjartans Bjarna Björgvinssonar héraðsdómara við Héraðsdóm Reykjavíkur og flest haldin alfarið með fjarkennslu. Sex vikna námskeiðið í stjórnsýslurétti var í umsjón Hafsteins Þórs Haukssonar dósents við Lagadeild HÍ. Auk hans sáu þar um fyrirlestra þau Tryggvi Gunnarsson (þáverandi) umboðsmaður Alþingis, Ásthildur Valtýsdóttir og Oddur Þorri Viðarsson lögfræðingar í forsætisráðuneytinu og Særún María Gunnarsdóttir skrifstofustjóri hjá umboðsmanni Alþingis. Gunnlaugur A. Júlíusson, hagfræðingur og fyrrverandi sveitarstjóri, kenndi námskeiðin um ársreikninga og fjárhagsáætlanir sveitarfélaga. Sigurjón Þór Árnason, gæða- og upplýsingaöryggisstjóri hjá Veðurstofu Íslands, kenndi námskeiðin um áhættustjórnun og upplýsingaöryggi.

Viðauki 2. Titlar og höfundar ritrýndra greina í tímaritinu *Stjórnámál & stjórnsýsla* árið 2021

Fræðigreinar sem birtust í vefriti stofnunarinnar í júní 2021:

Terror threats and civil liberties: when do citizens accept infringements of civil liberties?

Walter L. Brent van der Hell, Hjalti Björn Hrafnkelsson og Gunnar Helgi Kristinsson

Stefnuyfirfærsla: Ábrif Efnabags- og framfarastofnunarinnar (OECD) á stefnumótun á Íslandi

Pétur Berg Matthíasson

Hefur umhverfissvitund aukist? Viðborf Íslendinga til umhverfismála og stóriðju 1987-2017

Sóllilja Bjarnadóttir, Inga Rún Sæmundsdóttir, Sigrún Ólafsdóttir, Þorvarður Árnason og Guðbjörg Andrea Jónsdóttir

Nýjar hæfniskröfur til stjórnenda ríkisstofnana

Árelía Eydís Guðmundsdóttir og Sólmundur Már Jónsson

Forstjóraráðningar í þjóðhagslega mikilvægum fyrirtækjum: Kynjaballi, útilokun og ófagleg ráðningarferli?

Þóra H. Christiansen, Ásta Dís Óladóttir, Erla S. Kristjánsdóttir og Sigrún Gunnarsdóttir

Framing the onset of the COVID-19 pandemic in the Icelandic media: What were the key concerns and who could raise them?

Adda Guðrún Gylfadóttir, Jón Gunnar Ólafsson og Sigrún Ólafsdóttir

Fræðigreinar sem birtust í vefriti stofnunarinnar í desember 2021:

Einstaklingsfrelsi og þjóðmenning: Um mannanöfn og íslenska þjóðernishyggju

Birgir Hermannsson

Defining “Publicness” in Service Contracts – Adding Colour to the Grey

Margrét Vala Kristjánsdóttir

Reglur um viðbrögð og úrræði vegna óáskælegrar hegðunar alþingismanna á vettvangi starfsins

Friðrik Árni Friðriksson Hirst og Kristín Benediktsdóttir

Samanburður á störfum og starfsánægju sérfræðinga í einkafyrirtækjum og hjá hinu opinbera

Ingi Rúnar Eðvarðsson, Arney Einarsdóttir, Ásta Dís Óladóttir, Inga Minelgaite, Sigrún Gunnarsdóttir og Svala Guðmundsdóttir

Fæðingar- og foreldraorlof: Aðdragandi, breytingar og árangur laga sem er ætlað að stuðla að orlofstöku beggja foreldra

Ásdís A. Arnalds, Guðný Björk Eydal og Ingólfur V. Gíslason